

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмава.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Нема парламентарної більшости!

— на разі — в уяві праскої Bohemii. Орган сей, ободрений успіхами віденської конференції лівіці, обчислив з арифметичною точністю, що правительство находить ся в найбільшим блуді, наколи думає, що правиця становить в державній раді парламентарну більшість. Так не є! Більшість находить ся по стороні німецької лівіці.

На доказ сеї правди подає орган німецьких поступовців чисельний рахунок. Він каже:

Німецький нарід в Долитавщині становить 36.1% всего населеня. Се вже дуже поважне число. А як до того додамо 13.9% руского народа, 2.9% Італіявців, та 0.9% Румунів, то народи ті, сполучені в одно з Німцями, представлять собою 53.1% всего населеня Австрії, отже більшість, котрій відтак — розуміє ся саме собою — належить ся і провід в віденським парламенті.

До сего рахунку подала Bohemia відповідне поясненє. Без поясненя рахунок єї був би неясний, позаяк звісно, що рускі послы з виїмкою трех і послы румунські належать до теперішньої парламентарної більшости, а італіявські послы стоять зовсім на боці. Але Bohemia зуміла собі поради, заявивши, що італіявські послы (числом 18) під конець послідної сесії перейшли вже до опозиції, а руский нарід міг би пристати до німецької лівіці, наколи би правительство подбало о вольні вибори в Галичині. Тоді — ручить Bohemia — увійшло би до парламенту що найменше 18 руских послів, а в сей спосіб зложила би попри Німців природна парламентарна більшість, на котрій всяке правительство могло би сьміло оперти ся.

Нинішня парламентарна більшість зложена штучно. Єї зложило правительство для красних очей Чехів та Поляків. Рускі та другі послы суть лише помічними військами сих двох упривілегованих народів. Їх позискало правительство концесиями. А позаяк — як доказала Bohemia — треба сю штучну більшість розбити, тим більше, що ми, чеські Німці, уважаємо розбити єї кінечним, наколи у внутрі держави має опять заволодіти мир і лад. — Стілько Bohemia.

Поминувши факт, що теперішня парламентарна більшість зложила ся не тільки без помочи, але навіть проти волі правительства; поминувши і сей факт, що рускі, словінські та хорватські послы сполучили ся з чеськими, польськими та німецькими консервативними послами на основі програми, що має на цілі переведенє повної рівноправности всіх австрійських народів; що проте теперішня парламентарна більшість не є так душе штучною, як єї собі представляє Bohemia — ми дійсно не знаємо, як би нам подякувати органі німецьких постулятів за любов згадку про руский нарід та за той єго жаль, що ось-то четвертий з черги найчисленніший нарід в Австрії не посідає в центральнім парламенті своїх 18 послів? Ми в колізії! Бо і не надіяли ся ми, що так зараз, нечаяно, найдемо в німецькій лівіці таких ширих опікунів та защитників. Щож сталось? Для чого німецька лівіця так несподівано переморгнула з руским народом і тягне єго силою до себе? Чи забанувала лівіця за «вірними Тирольцями всходу», котрі в ері Шмерлінга (1861—1865 р.), а відтак Адольфа Аверсберга (1871—1879 р.) так щиро — але і без найменшої користи для свого народа — піддержували ге-

гемонію «вірноконституційних» Німців в Долитавщині? Чи може на те бажає лівіця нової сполуки з нами, щоби винагородити нас за кривду, заподіяну нам в 1868 році, коли то Кароль Аверсберг wraz з Гербстом віддали руский нарід в руки Поляків? Щож сталось? З відкиля такой наглий зворот в совісти лівіці? Чи се кокетованє нас вийшло може з ухвали віденської конференції? Чи може рускі опозиційні послы підготовили тихцем новий патронат для нас у німецької лівіці?

Bohemia — на жаль — не розкрила нам сеї тайни. Она обмежилась, цоки-що, на прості запросини нас до себе і подала нам надію, що якби «вірні Тирольці всходу» вернули в рамена Німців, Тирольці ті мали би честь і щастє, належати до природно і парламентарної більшости, котра — завела би німецький державний язык, поборолала Чехів та Словінців і відкликала всякі яzikові розпорядженя з виїмкою тих, які дано — Полякам в Галичині.

Але хоч Bohemia не розкрила нам тайни, для чого їй і лівіци так дуже зібрало ся на любов до руского народа, ми догадали ся з кінцевого уступу єї виводів, о що на ділі розходить ся. А гласить той кінцевий уступ: «теперішню більшість треба розбити, се conditio sine qua non!» Тероризмом намагала ся в своїм часі лівіця відтягнути від теперішньої парламентарної більшости німецьких католицьких людовців. Штука не повелась. Пробовано відтак руками бар. Хлюмецкого підсунути Полякам charte blanche, на котру позволено їм вписати хоч би навіть персональну унію з Австрією. І ся штука не повела ся. In der Noth frisst der Teufel Fliegen, виходу не було, то і не завадило переморгнутись з руским народом і спробувати, чи бодай в сей спосіб

3

ДАРИНА.

Підклад оперовий

Льва Лопатинського.

(Конець).

СЦЕНА XII.

ОРИСЯ, ЛЕВКО, опісля ОЛЕКСА.

ЛЕВКО (надходить): Оришка?!
ОРИСЯ: Я жду на тебе.
ЛЕВКО: Чого тобі?
ОРИСЯ: Скажи, ти вже мене покинув?
ЛЕВКО: Остав мене в спокою.
ОРИСЯ: Ти зрадив мене?
ЛЕВКО: Нема тобі жадного права до мене!
ОРИСЯ: Скажи, що маю я чинити, аби твій гнів переломити, твоє коханє привернути, — надію щастя чим здобути?
ЛЕВКО: Дарма, пропало!
Я опамятав ся з короткого шалу.
ОРИСЯ: Ти починаєш аж тепер шаліти: на жінку брата закидаєш сїти.
ЛЕВКО: Се брехня, злоба, обмова!
ОРИСЯ: Я дам докази на слова.
ЛЕВКО: Докази? Пекольні сили! Мєсть і зависть вже зложили докази? Кажі, проклята! (ловить єї за руку).

ОЛЕКСА: (що приглядав ся крізь вікно хати, вибігає до них).

Тобі скаже пімєта брата!
Заплатиш мені кроваво за дівчини добру славу.
ЛЕВКО: Ти маєш також довг сплатити, будемо спільно ся судити!
ОРИСЯ: На милість божу лишіть сварню ту, важкі погрози, мєсть неугнуту!
ОЛЕКСА: Утїкай до хати, нас лишіть обоїх.
ОРИСЯ: Я Левка не лишу в мєстивих руках твоїх.
ЛЕВКО: Хто мене займає, сам нехай ся кає.
ОРИСЯ (до Левка): Стій, не будь такой завзятий! Ти мою забрав вже душу, хочеш брата єще взяти?
ОЛЕКСА: Пімєти, пімєти мати мушу!
ОРИСЯ: (до Данила) Твоя пімєта закривавить моє серце, — моє серце твоя пімєта закривавить!

СЦЕНА XIII.

Ті самі, ДАРИНА.

ДАРИНА: (вибігає) Сварка? бійка!
ОРИСЯ: Ох, Дарино, розніми обох завзятих від страшної мєсти рати, що їх втрутить в домовину!
ДАРИНА: Левку, стям ся! В своїй хаті власних гостей з'обиджати? Ти-ж за мною заступав ся.

ОЛЕКСА (відходить на сторону):

З братовою покохав ся, сестру з розуму ізвів — я роздую мужа гнів!
Він за свою й жінки честь нашу спільну сповнить мєсть! (Віддаляє ся скоро).

СЦЕНА XIV.

Ті самі, хор.

ХОР (виходить з хати):
Добраніч вам, добраніч вам!
На північ стали зорі ночі.
Най стихне сьпів, ходім домів, небаром встане день робочий.
Спокій душі в солодкім сні всі страхи ночі перемаже, щастє нове най принесе нам завтра сонця личко гоже.
Най стихне сьпів, ходім домів, добраніч вам, добраніч вам! (Відходять).
ОРИСЯ: Най мій біль, мої страданя не колотять вам коханя, спіть спокійно, коли в змозі — мій сон потопили сльози.

не далась би розбити теперішня парламентарна більшість? Hier liegt des Pudels Korn. Тількиж галицька Русь занадто має добру пам'ять на недавню бувальщину і занадто болючо попарила ся вже на Німцях, щоби дала себе заманити хоч би найсолідшим словесним приманкам з тої сторони. Нам, яко частині 30-мільйонного народу, не дуже журно про нашу будучину. Хоч і опущені Німцями від 30-ти літ, ми ростемо в силу. А руский посол завсїгди був свідомий своїх обовязків супроти в сїх австрійских народів і знає, що не вільно єму прикладати рук до діла, що має на ціли лише еґоїстичні партійні змагання, супротивні державним інтересам Австрії, котра — будь-що-будь — подала рускому народови бодай спроможність національного розвою. Рускі послы не піддержать нічиєї гегемонії, не виключаючи навіть правіці. А стоять они нині при ній, бо в програмі правіці найшли уступ про національну рівноправність, коли противно лівіця — як сама голосить — бажала би Австрію завернути в часи конституційного німецького централізму. З дощупу під окар годі їти.

Хоче німецька лівіця зайняти в парламенті достойне, а навіть рішаюче становище, то треба собі уміти сказати, що крім 36.1% Німців жиє в Австрії 23.32% Чехів, 15.84% Поляків, 13.9% Русинів, 5.1% Словінців, 2.9% Італійців, 2.75% Хорватів та 0.9% Румунів. Не нарушаючи єдності держави, всі ті народи треба наділити повною національною, горожанською і політичною рівноправністю на основі конституції, котру саміж Німці уложили. Основні державні закони не терплять ніякої гегемонії ні верховодства. Аліянси з Русинами, відтак з Поляками та Італійцями Німці австрійські вже переживали. Чи помогли они Німцям? Ні! Аліянси ті розбились згодом, бо були — штучні. Наколи лівіця бажает нині зорудувати в віденськїм парламенті природну більшість, то das Gute liegt so nahe. Природна більшість витворить ся сама, наколи лівіця не буде бавитись укладанєм фантастичних програм та теорематів, а яко поважний культурний чинник стане поруч других народів до труду над спільним добром всіх і своїм. Часи верховодства минули безповоротно. Спинити природну еволюцію різноплемінної Австрії ніхто не в силі. Коли судьба судила, що різні народи влізли в австрійський кіш, то всім треба бути грибами, хиба що комусь в тім коші за тісно. А тоді — Парасю, з Шенерером та Вольфом!...

Чемних запросин до приступленя до

лівіці рускі послы проте прийняти не можуть, доки програма лівіці змагає до неволєня не-німецьких народів.

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

Нині запишемо офіціальний голос Fremdenblatt-у про конференцію лівіці. Орган гр. Голуховського каже: Відрадно, що лівіця виїшла вже з простої неґації і взялась за уложенє позитивної програми. В програмі тій буде мабуть означене, в яких відносинах лівіця хоче стати до правіці і правительства. Надїємось, що ся програма буде відповідати дійсним потребам німецького народа і держави. Она мусить бути осуцїма. Побіч того мусить лівіця подбати о те, щоби парламент став активним. Щож прийде австрійским народам з конституції, наколи парламентарна трибуна опустїла?

Prager Tagblatt (орган німецьких поступовців) вдоволений дуже з конференції. І він надїє ся, що програма лівіці не піде задалеко і увзгляднить інтереси держави. Німецькі делегати з Чехії та Морави домагали ся на конференції лише того, що дасть ся легко перевести. Лише стирийські делегати підняли жаданє державної німецької мови. Ми хочемо повороту (?) до тих відносин, які були перед коалїцією теперішньої парламентарної правіці проти лівіці. Для Чехії з окрема жадаеть окремої німецької області.

Bohemia рада також, що конференція відбулась спокійно. Радикали розчарували ся немилу, а песимісти ободрили ся.

Ческі дневники віднесли ся до конференції або скептично або з глумом. Politik з 12. цвітня сьміє ся просто з успіхів конференції. Успіх сей лежить в виборі субкомітету. Менери лівіці зійшли ся, не могли зійтись і розійшли ся, вибравши субкомітет. Сей збере ся під конець цвітня, стане тижднями вирівнувати суперечности і, здає ся, на оснь буде готов з своїм оператором. Се біда, що в комітеті засїло багато перевернених голов (Querkoöpfe), а ні одна голова. Праса німецька — каже Politik — вдоволена з конференції, бо наступила формальна злука. Але чи ступила злука реальна? Конференція не обмежила ся на поставленє національних постулятів. Она зажадала і політичних концесій, як німецького державного явизика, незрушимої конституції і прогнаня славянских елементів з центральної управи. То вже лучше було просто сказати, що жаден Славянин не сьміє учитись, щоби відтак не міг вступити в державну службу. Німці боять ся федералізму, а самі поділили свої реферати після коронних країв і сказали, що не можна по-

треби всіх країв брати під одну міру. — Могатська Orlice каже, що успіх конференції був наскрізь неґативний. Німці не в силі увільнитись від радикалізму, з котрим через довгі часи так любо зглядали ся.

Центральні каси і патронати Райфайзенівських спілок в Німеччині.

Одну з найхарактеристичніших ріжниць помежи товариствами задатковими а спілками системи Райфайзена пізнали ми в можливо найбільшій обмеженю округи діяльности поодинокї спілки, а проте в їх децентралізації і самоуправі. Виїшли з того численні і значні користи, котрі в иньший спосіб або зовсім, або лише в малій частині дали би ся обсягнути. Але годі було замикаєти очи на трудности і браки, які дрібна спілка має до побороєня, лишена сама собі.

В перше проте насуває ся питанє, як улекшити поодиноким спілкам урегульованє відпливу і припливу фондів.

Є річею зрозумілою, що в певних хвилях може оказатись і дійсно оказував ся надмір зложених грошей в касі спілки, походячих чи то з депонованих через членів дрібних ощадностей, чи зі звороту уділений їм позичок. Бувають знов иньші хвилі, коли служачі до розпорядимости фонди спілки не вистарчають запотребованю. В першій случаю не є вказаним здержуванє припливу грошей. Не говорячи бо о звороті позичок, котрі всякими ратами можуть бути перед терміном платности уплачені, а повинні бути в означених термінах уплачені і мусять бути через спілку кожного часу прийнятими — було би ошибочним і шкідливим не позваляти на льокованє вкладок ощадности кожного часу і без взгляду на можливість і потребу їх зужиткованя через заряд спілки в єго власнім обсягу діяня. Всякі в тім взгляді ограниченєня зражували би людність від уміщеня ощадностей в касі спілки, ослаблювали би потяг до ощадности, стояли би в суперечности з задачею спілки і обовязками єї членів, а особливо заряду, покликаного до енерґічного накликованя до ощадности — взагалі ослабляли би довіре до інституції. В поступованю в кінци з капіталістами, у котрих спілка затыгає позички, належить рівнож заховати осторожність і числити ся з певними супротив них взглядами. Очевидно тоді, коли не заходить потреба, було би неумістним приймати предккладані ними капітали в формі позичок або значнійших вкладок ощадности. Але також мильним було би за кождим разом, коли лишень окаче ся надмір грошей в касі спілки, звертати капіталістам їх вірительности. Не говорячи вже о обовязку 3-місячного виповідженя, викликало би ся тим неохоту у

СЦЕНА XV.

ЛЕВКО, ДАРИНА.

ДАРИНА: Чому покинув ти дівчину?

ЛЕВКО: Для тебе я живу, Дарино, для тебе серце в грудях бєть ся, при тобі щастє мое вєть ся.

ДАРИНА: Дивись, Орися у розпуці пішла у смутку, жалів муди.

ЛЕВКО: Она пішла, знайде другого, она свободна птиця в полі — а ти в кайдавах мужа твого у вічній знидїеш неволї.

ДАРИНА: Зупини сю мову!
Я не хочу чути слів гидких отрути — содомску намову.
Мое серце вірно любить все Данила, він мене хохает і з ним я щаслива.
Кров твоя горяча всьо фальшиво судить, ти недоло бачиш, бо ю носиш в груди.
Грудь жадна любови, як рибка водиці, тож шукай любови там, де серце кличе.
Сєрденько любеньке вірная Орися:

ви давно кохались, тож не розходи ся.

(За воротами показує ся Данило).

Вір менї, мій Левку — я тобі сестрою, зорю з неба зняла-б я тобі рукою.

Вір менї, мій Левку, пусто сьвітлом нудиш, скоро хочеш щастя, там єго добудеш.

СЦЕНА XVI.

ЛЕВКО, ДАРИНА, ДАНИЛО, потім ОРИСЯ.

ДАНИЛО: (прибігає між них і ловить Дарину за рамя).

Га, прокляті! Підступ — зрада!
Слухаю, не чую жінки!
Дивлю ся — не виджу жінки!
Тут тебе тримаю — жінки не пізнаю!
(кидає єї об землю).

ЛЕВКО: Дарина тобі нічим не провинила!

ДАНИЛО: Ти виродку, не брате!
З їдию в серцю, з жалом в язиці!
Ти сам кинув огонь в мою душу!
І ще хотїв таким соромом мене вкрити?

ДАРИНА: Даниле, прости єму!

ДАНИЛО: Ти сьмієш за него заступатись?
Чи мойї ганьбі вже кінця не має!

(Хоче бити батоґом, та Левко вхопив єго

попідруч. На воротах Олекса здержує Орися; за ними надходять другі дівчата і парубки).

ДАНИЛО (встеклий): Пусти мене!

ЛЕВКО: Не сьмієш єї доторкнути!

ДАРИНА (пручаєсь): Пусти, кажу!

ЛЕВКО: Се твоя жінка, не підноси на неї руку!

ДАНИЛО: Пускай!!! (відтручує Левка з силою на бік, витягає зза череса сокиру і замахує ся на него; в тій хвили Орися вириває ся Олексі і мигом заступає милого перед ударом власними грудьми).

ОРИСЯ: Ах!!! (пава; з улиці надбігають хлопці та дівчата).

СЦЕНА ПОСЛІДНЯ.

ВСІ.

ЛЕВКО: Ах, Орися любая, каю ся тобі, тяжко покаралась зрада у любові.
Ти мене від смерти спасла з брата рук за свою наругу, за терпіня мук.
Ти душі спасене, скарб житя цінний — люблю тебе, люблю, док' буду живий!
ДАНИЛО: Левко і Орися? — я вірить не можу!

них в цілі повірювання капіталів спілці. Наперед же на довший протяз часу предвидіти, в яким відношенню кожної хвилі позіставати буде вплив і відплив капіталів, є зовсім неможливо. Не може рівнож заряд спілки призволувати на се, щоби значнійший засіб гроша довший час лежав без ужитку, бо в таким разі страти були би не минучі. Хоча позбутись тих недогідностей і небезпеченьств, входили перші спілки Райфайзенівські в зносини або з приватними ліпше їм знакомими банкірами, або з иньшими інституціями грошовими, котрі спілкам отвирали кредит в біжучім рахунку. Але і сей спосіб поступованя узвано за некористний, не досить безпечний і невідповідний. Інституції такі не завсїгди опирають ся на досить певних підставах, усїля, під якими удїлювали кредиту на біжучий рахунок не відповідали інтересам і потребам спілок, а вкінці зиск, що повстав з ріжниць побираних і плачених грошей в рахунку біжучім, переходив в користь інституції, чужої цілям і обсягови діланя спілок. Скоро проте спілки вже з кінцем шістьдесятих років троха розповсюдили ся по краю, виринула на верх по ріжних проєктах спільного опертя ся о одну з існуючих інституцій кредитових — гадка заложеня власної інституції, котра би приймала не ужиті часово капітали одних спілок, а доставляла би їх иньшим спілкам, котрі рівночасно потребують гроша. Однак доперва в половині р. 1872 заложено дійсно: «Реньський рільничий Банк спілковий». (Rheinische landwirthschaftliche Genossenschaftsbank) при співучасті на разі лише одинадцятих спілок. З кінцем 1875 р. число їх зросло на 24. Інституція тая, що мала бути огнищем для спілок Райфайзенівських, опирала ся рівнож на законі о стоваришенях заробкових з 4. липня р. 1868 і на солідарній поруці членів поодиноких спілок, як також членів органів завідуючих в банку. В той сам спосіб повстав небагом «Вестфальський Банк» з місцем пробуваня в Ізерльон (Iserlhon), а також «Рільничя центральна Каса для Гессії з місцем пробуваня в Дармштаді. Але і ті при Банки потребували для себе лучника, щоби між собою регулювати приплив і відплив фондів. Тому в червні р. 1874 уконституовав ся «Німецький рільничий Банк генеральний», котрого членами були тоті три провінціональні банки. Але заледво тая нова організація мала час на добре війти в жите, повстали нові труднощі, викликані інтерпеляцією Шульцого з Деліч в німецькім парламенті (19. січня 1876 р.). Перша часть інтерпеляції ударювала головпо на брак удїлів. Часть друга її представляла організацію провінціональних банків і банку генерального яко суперечну з законом, бо солідарна порука членів є кількарасова, насамперед в спілках, опісля в про-

вінціональній касі, а в кінці в генеральнім банку заангажованою, крім сего спілка (банк генеральний), зложена з трех членів (кас провінціональних), з котрих що найменше один має становити заряд, а два прочі загальні збори, рішаючи більшоюстю голосів, є сьмішним абсурдом. Закид, містячий ся в інтерпеляції д-ра Шульцого і односторонна его аргументация не знайшли тоді жадного відпертя в німецькім парламенті, бо ані між послами, ані у правительстві спілки Райфайзенівські не мали приятелів і сторонників, а противно вплив і повага Шульцого особливо на поли справ спілок і товариств були пануючими. З тої причини правительство удїлило пруским судам інструкцію в дуєї висше згаданой інтерпеляції, і тим способом спонукало розвязанє кас провінціональних і центрального банку. Але з причини тої сейчас подумано, о заступленю розвязаних інституцій новими, опертими на иньших підставах. Іменно «Реньський Банк рільничий» перемінює ся сейчас ще того самого року 1876 на банк акційний з осідком в Найвід (Neuwied) під фірмою «Рільничя центральна Каса позичкова» (Landwirthschaftliche Central Darlehens-Cassa). Акціонерами центральної каси могли бути лише спілки Райфайзенівські, а також члени Ради надзорчої і Заряду.

Сельські робітники на Угорщині.

В Будапешті відбув ся минулої неділі з'їзд рільних робітників і дрібних селян, котрий в цілій наготі відкрив нечувану нужду рільного пролетарияту на Угорщині. В наслідок викінченя будови сіти залізних доріг і зменшеня публичних робіт регуляції рік велике число рільних робітників, занятих в тих підприємствах, опинилось без хліба і побільшило ряди аграрного пролетарияту. Се викликало небезпечний робітничий рух, котрого наслідки відбили ся на економічнім стані Угорщини. Перед двома роками вибух грізний рух рільного пролетарияту в часі жнив в Альфельді і з нечуваною силою розширив ся в полудневій Угорщині. Тепер знов грозить страйк робітників в часі жнив. Правительство хоче завдалегідь не допустити до того, бо страйк робітників в часі жнив є для угорських панів елементарним нещастєм. Дятого міністер рільництва Дарані заповів оноді в угорськім соїмі, що правительство мусить поліпшити долю рільних робітників на Угорщині. Треба взяти ся до суспільних реформ, завести обезпеченє рільних робітників від нещастя і на час недуги треба дати їм образованє і засновувати рільничі спілки, котрі селянина хоронили би від визиску збіжевої лихви. Передовсім мушу подумати о резерві робітників на случай страйку, бо зі спокійним перебігом жнив лучать ся такі інтереси, що з тим не можна жартувати — мовив Дарані. Угорське правительство за довго зволікало з переведенєм суспільних реформ. Нині вже зрозуміло, що довше проволікати не вільно. Мара аграрного руху зависла над Угорщиною.

НОВИНИ.

— Товариство св. Павла повідомляє, що реколекції для пань відбудуть ся в днях 17, 18, 19, 20, 21 і 22 цвітня, кожний раз о годині 4. по полудни в монастири СС. Васпільнок у Львові. — Реколекції для панів відбудуть ся в днях 16, 17, 18, 19, 20 і 21 цвітня, кожний раз о годині 7. вечером в каплиці духовної семінарії при улиці Коперника ч. 36.

— Еміграція селян змагає ся в страшний спосіб. Найсильнійше рух еміграційний проявив ся у всхідній Галичині і є звернений виключно до Канади. Їдуть з повітів: Станиславів, Снятин, Городенка, Борщів, Гусятин, а найбільше з Чортківщини. Вибирають ся також численно з повітів тернопільського і скалатського, де селяни продають за півдармо урожайну подільську землю. На днях виїхало звідтам 290 селян, а з Камінки (коло Богданівки) готує ся до виїзду 20 родин. З західної Галичини виїжджають зате численно на роботу до Прусе, Данії і Королівства польського.

— Епілог страйку в реальній школі. Інспектор радник Франке оголосив оноді в VI. кл. реальної школи у Львові в присутности господаря сеї класи ухвалу шкільної ради кравчої, котрою ученика, що став причиною страйку, видалено зі сеї школи. Два иньші ученики мають відсидіти по 16 годин шкільного арешту, а ціла класа дістала публичну нагану. Години, опущені підчас

страйку, мають почислити ся ученикам в число годин неоправданих, що потягне за собою лиху ноту з обичаїв і втрату увільненя від шкільної оплати. Кравча рада шкільна полишила однак професорам оцінку, котрим ученикам, відповідно до їх поведеня, можна ті години оправдати.

— Засіданє історично-філософічної секції Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові відбуде ся 19. с. м. о 7. год. вечером, з таким дневним порядком: 1. реферат Мик. Ганкевича про «Хліборобські спілки на Україні», 2. біжучі справи.

— Огні. В Деревляних коло Буска в ночи на 12-ого с. м. вибух з неосторожности огонь і знищив 28 будинків 14 заможних господарів. Шкода на звиз 14.000 зр., але тільки один господар не був обезпечений. Се в часі вісьмох літ четвертий огонь в селі, через що люди підупали. — В Тернополи на передмістю смиковецькім згоріло оноді два дома. Огонь був підложений божевільним свояком одного з погорівших властителів.

— Читальні Просьвіти. В місяці марті сего року подано до намістництва донесеня о заснованю нових читалень Просьвіти в отсих 14 громадах: 1) В повіті Чортків: Ягольниця; 2) пов. Городок: Завидовичі; 3) п. Гусятин: Шидлівці і Говилів малий; 4) Яворів: Нагачів; 5) Калуш: Негівці; 6) Камінка: Ордів; 7) Перемишляни: Бачів і Солова; 8) Самбір: Самбір; 9) Старе-місто: Городовичі; 10) Тернопіль: Бірки великі і Довжанка; 11) Жовків: Нове-село. Всіх читалень Просьвіти, заложених або закладаючих ся і до намістництва зголошених, з кінцем марца було 765. Найбільше т. є. понад 25 читалень Просьвіти було в повітах: Перемишль 44, Рогатин 36, Борщів 35, Стрий 33, Львів, Золочів і Бібрка по 27. Найменше т. є. понизше 10 читалень Просьвіти було в повітах: Ліско 2, Сянік, Снятин і Цішанів по 4, Косів і Добромиль по 5, Самбір і Турка по 8, Рудки 9. Найгіршим повітом є отже Лісько, де є лиш 2, а в дійстности тільки 1 читальня Просьвіти. Так само в цішанівськім і добромильськім повіті більше як від року не заложено ані одної нової читальні Просьвіти!

— Скажений пес покусав в Снятині дві особи: одну жидівку і субекта Мізгальского. Сей послидний убив собаку полівом, але є покусаний в чоло і обі ноги. Его вислано зараз до Кракова на клініку д-ра Буйвіда на кошта міста Снятина.

— Колись а тепер. Кс. Шпондер був колись найбільшим приятелем кс. Стояловского і членом его клубу в парламенті. Нині кс. Шпондер разом з д-ром Данєлюком, як звістно, відступили свого вождя і ідуть противним шляхом. Того не може їм подарувати кс. Стояловский і побороє колишних своїх поклонників на кождім кроці. На днях скликав кс. Шпондер до Кальварії віче, щоби здати справу з своєї посольської діяльности. Але зараз з початку явив ся кс. Стояловский і при помочи кількох своїх заушників розбив віче.

— Против дефранданта Краттера внесли многі особи до львівського суду позви о заплагу довгів. Особливо львівські купці понесли значні страти наслідком сего, що Краттер завинив їм за ріжні товари, які брав у них на кредит.

— Самоубийства у війську. В протязу послідних днів в Перемишлі один з підофіцерів кравчої оборони вискочив вікном з другого поверха на брук і убив ся на місці. На другий день поручник з того самого полку відобрав собі жите вистрілом з револьвера.

— Обезпеченє академиків. Віденський сенат академічний, порозумівши ся з товариствами обезпечень, представив слухачам університету, особливо медикам, хемікам і фізикам усєля, на яких можуть обезпечити ся від нещасливих случаїв підчас наукових занять. Оплата за обезпеченє на один піврік виносить 2 зр. 53 зр., за що академик в случаю каліцтва може дістати 12.000 зр. і в случаю хвилевого ушкодження здоровля по 3 зр. денно. Обезпечати ся можна лише від тих нещасливих пригод, котрі лучать ся в окрузі мурів університету.

— Дрібні вісті. З заведеня божевільних в Кульпаркові утекла оноді якась Симонівна, в сорочці і овинена лише коцом. Всякі гладаня за нею остали без успіху. — В Тапольчи на Угорщині згоріло 200 домів, а з ними двоє дітей і одна жєнщина. — Вечерниця Товариства руских жєнщин в Станиславові, заповіджені на 16-го цвітня, відбудуть ся доперва по Великодні. — В Черівцях застрілив ся ся ученик VI. класи реальної школи Андрій Грігорча, син властительки дібр. — В Дубівцях під Тернополем ширить ся епідемічно пятнистий тиф. І в Богородчаньськім лютить ся та пошесть так сильно, що застановлено війскову бранку. — В Карльсбаді настав загальний страйк всіх робітників.

— Померли: О. Йосиф Губицький, парох в Біличі, старосамбірського деканата, у Львові на клініці в 37-ім році житя і 10-ім сьвященства. — Теоктиста Текля Левицка, монахиня чина св. Василя Вел. в 32-ім році житя і 9-ім монашества. В. і. п.

ОЛЕКСА: Вже знов обняли ся? —

щож я тут поможу!

ДАРИНА (весело підходить до Дан. і Ол.):

Ласка і любов жіноча
нині ваше переважить:
злюю зависть чоловіка
і завзяте брата враже.

(Данило пригортає її до себе).

ХОР: Заручини, весіля

нам принесла толока.

Най-же радість тут витає,
доки білий день засяє.

ЛЕВКО, ОРИСЯ: } Щастє наше днєсь зацвило,

ДАНИЛО, ДАРИНА: } серця наші ввік злучило.

ЛЕВКО: Серце най до серця звяже
чистая любови пряжа
волокнами братства й віри —
ах, любім ся всі без міри!

(Левко подає руку Олексі; молодиця витягає веретено з кужіля і обмотує Левка і Орисю довкола ниткою).

СОЛІСТИ: { Згоду, радість, мир, утіху
поселім під рідну стріху!

ХОР: Гей, гоп, чуки, чуки,
подай дівча білі руки,
стать твою гнучку, проворну
най до себе я пригорну.

(Притупцюють у парах; куртина западає при охочім козачку).

Конець.

Телеграми.

Прага, 14. цвітня. На вчорашнім соймовім засіданні явив ся міністер Кайцль. На деннім порядку були фінансові справи. Др. Кайцль вернув сего самого дня до Відня. Догадують ся, що приїзд Кайцля до Праги успокоїв Чехів, недобрих на гр. Туна за відкликане конференції правиці.

Пешт, 14. цвітня. На деннім порядку сойму стоїть ще заєдно бюджет. При рубриці міністерства справедливости заявив вчора міністер, що реформа військових судів почата. Секретар стану Громон згадав, що дипломатія европейска дала почин до акції обниження зростаючо-

го заєдно військового бюджету. Подрібностей в тій справі годі виявити. Косут домагав ся заосмотрення гонведів в артилерію. Громон відповів, що се річ не лише злишна, але і коштовна.

Берлин, 14. цвітня. В парламенті відчитано інтерпеляцію до канцлера в справі кровавих непокоїв на самоанських островах в часі вибору нового короля і поведення при тім залог американських і англійських. Німеччина чує ся дуже обиджепою поступованем військ англійських. На інтерпеляцію сю відповість небавом Більов. Після віденської W. Allg. Ztg. усунено вже непорозуміння межі Німеччиною а Англією. Амбасадор англійський Ляцель прийняв предложення Німеччини в самоанській справі. Грози не буде

ніякої. Вчора в ночі повідомив Більов цїсаря, що справа розмоталась мирно.

Льондон, 14. цвітня. Бюджет державний обчислено на 112.297.000 розходів, а 110.287.000 доходів — розуміє ся фунтів штерлінгів: Побільшене видатків спричинене вимогами воєнними. Але правительство надїє ся, що гаґека конференція здержить велику ривалізацію держав на поли зброєня. — Королем самоанських островів має стати детронізований Тану. Відносини на Самоа урядкує спільна комісія німецько-англійсько-американська.

Атини, 14. цвітня. По довшій конференції з королем приймив ся Теотокіс зложити новий кабинет.

Розклад їзди поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1898.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
	6:45	з	Іцкан (Галацу, Ясс), Сучави	6:00	до	Підволочиск, Бродів з головн. двірця	
	7:40	"	Янова	6:05	"	Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу)	
	7:50	"	Тернополя і Бродів на дворець Підзамче	6:15	"	Підволочиск, Бродів з дв. Підзамча	
	7:55	"	Сокала і Рави рускої	8:35	"	Кракова (Відня, Берліна)	
	8:05	"	Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	8:45	"	Янова	
	8:15	"	Тернополя і Бродів на дворець головний	8:50	"	Кракова (Відня, Варшави)	
	9:05	"	Кракова (Відня, Варшави, Пешту)	9:15	"	Скольного, Калуша, Борислава, Хирова	
	10:35	"	Іцкан, Сучави	9:35	"	Підволочиск, Бродів з дв. головного	
	10:45	"	Ярослава, Любачева	9:53	"	з дв. Підзамче	
1:30	—	"	Янова	9:55	"	Белая, Рави рускої, Сокала	
	1:40	"	Кракова (Відня, Берліна, Вороплава)	10:55	"	Іцкан, Сопова, Бергомету, Сучави	
1:50	—	"	Скольного, Стрия, Калуша, Хирова	1:55	"	Підволочиск, Кієва з дв. головного	
2:15	—	"	Іцкан (Букарешту, Галацу, Ясс) Сучави	2:08	"	з дв. Підзамче	
2:30	—	"	Підволочиск (Кієва, Одесси) на дв. Підв.	2:40	"	Іцкан (Ясс, Букарешту)	
	5:00	"	" Козови, Бродів на дв. Підв.	2:50	"	Кракова (Відня, Вороплава, Берліна),	
	5:25	"	на дв. гол.		"	Любачова чер. Ярослав, Ясла чер. Рятів,	
	5:40	"	Іцкан, Сучави	3:00	"	Хабівки чер. Рятів або Тарнів.	
	5:55	"	Сокала, Белая і Любачева	4:55	"	Стрия, Скольного тільки від 1/2 до 3/4	
		"			"	Ярослава, Самбора через Перемишль	
Ніч				Ніч			
	3:04	з	Підволочиск, Козови, Грималова на Підв.	4:10	до	Кракова (Відня, Берліна, М. Ляборч)	
	3:30	"	на дв. головний	5:20	"	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава	
5:10	—	"	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	6:30	"	Іцкан, Радівців, Кімполонга Сучави	
	6:10	"	Кракова (Відня) Самбора на Перемишль	6:40	"	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	
8:45	—	"	Кракова (Відня, Берліна, Варшави)	6:55	"	Тернополя з двірця головного	
	9:10	"	Кракова, Ясла, (Пешту) на Перемишль	7:00	"	Лавочного (Мункача, Пешту)	
9:39	—	"	Підволочиск, Бродів на двор. Підзамче	7:10	"	Сокала, Рави рускої	
9:45	—	"	Іцкан (Букарешту, Ясс, Галацу, Сучави)	7:15	"	Тернополя з двірця Підзамче	
9:55	—	"	Підволочиск, Бродів на дв. головний	7:44	"	Янова	
	10:30	"	Лавочного (Пешту) Хирова, Борислава	10:05	"	Іцкан (Ясс, Галацу) Сучави	
	12:15	"	Стрия, Калуша, Борислава.	11:00	"	Кракова (Відня, Варшави, Берліна)	
				11:27	"	Підволочиск, Бродів з дв. головного	
					"	з дв. Підзамче	

ЗАМІТКА: Пору нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-европейский різнять ся від часу львівського о 36 минут, а іменно: 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. вел. держ. (Львів, ул. Третього мая, готель Імперяль) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого род і розклада їзди.

Всілякі

КУПОНИ

і

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення
провізії або коптів

Контора виміни

і ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного

ТОВАРИСТВО

для розвою рускої штуки

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою
у Львові, ул. Підвале ч. 7

виконує всякі праці з обсягу артистичного малярства, різбарства і золотарства після композицій своїх членів, а іменно: образи релігійні до иконостасів, олтарів, хоругов, на тетраподи, плащениці і пр. і такі-ж образи до комнат; образи світські: історичні, портрети з натури і фотографій, краєвиди, побутові і т. д.; з дерева: кивоти, иконостаси, олтарі, образи і крести процесійні, сповідальниці і пр. і всякі праці золотарські; рівнож украшує внутра церков, виготовляє пляни церков, каплиць і пр. і удержує на складі фотографічні репродукції образів руских артистів.

Товариство ручить за стильове, старанне і совістне виконанє.

Цілю Товариства є: піднести нашу штуку і витворити руску школу штук красних. Поручаючи проте се чисто руске Товариство патріотичній опіці нашої П. Т. Публики духовної і світської, надїємо ся, що зволить Она причинити ся до осягненя сеї цілі численними замовленнями, котрі приймає

— виключно лиш Дирекция Товариства. —

З глибоким поважанєм **Дирекция.**

Товариство не послугує ся агентами.

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ!

Драма з галицького еміграційного руху в 4. актах.

Ціна книжки брошурованої в картоні 35 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 50 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

„СВЕКРУХА“

комедия в 3 актах з сільского жита.

Ціна книжки брошурованої 30 кр., оправленої в полотно з хорошими витисками 45 кр. — На поchtову оплату 5 кр.

Замовленя з провінції у автора ул. Сакраменток ч. 10, Львів.
У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Учитель орган руского Тов. педагогічного дво-тижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

РОБІТНЯ СУКОНЬ ДАМСКИХ
Емілії Соколовскої
у Львові, Ринок ч. 29., І. п. приймає ласкаві замовленя і виконує їх густо-206 вно і по приступних цінах!
НАУКУ КРОЮ уділяє в осбінх годинах
Замісцеві панночки приймає на помешканє

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильніше увагляднюване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Ціна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: **М. Заячківский**, Львів, улица Зибликевича, число 34.